

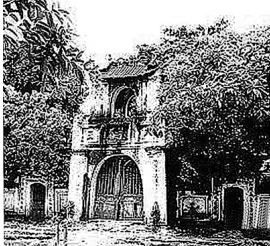
Hùng khí phò ng Nam qua th Lý Thò ng Kì t

Tác Giả: Viên Linh

Thứ Hai, 04 Tháng 7 Năm 2011 21:14

Trong Vi t S Tiêu Án, s gia Ngô Th i Sĩ vi t v Nhà Lý (1010-1225): “Thánh hi n nhi u, bình tr lâu, t x a v tr c ch a t ng có h n th .”

Đ n mi u th ph ng Qu c Công Lý Thò ng Kì t đ c xây đ ng t i nhi u n i trên đ t B c, nh Thăng Long, H ng Yên,... mà đây là m t.

Trong b sách L ch s T t ng Vi t Nam, h c gi Nguy n Đă ng Th c vi t v nhà Lý: “Cái đ c s c... là ý th c dân t c sâu r ng và cao siêu nh b n câu th b t h đã toát y u khúc chi t cái quan ni m qu c gia dân t c Vi t Nam”

Sông núi n c Nam, quy n vua Nam
Hi n nhiên Thiên đ nh h n không l m.
Gi c bay trái m nh đòi xâm chi m
Th m b i trông kia, h i lữ tham.
(Nguy n Đă ng Th c đ ch)

B n câu th này, nh m t l i truy n, đã do đ i nguyên soái Lý Thò ng Kì t sai ng i dùng loa đ c lên gi a đêm khuya, phát đi t m t ngôi đ n thiêng bên sông Nh Nguy t, làm rúng đ ng quân sĩ c ta l n đ ch, trong tr n đánh gi a quân Nam và quân xâm l c nhà T ng t phò ng B c tràn qua. Tr n đánh đã kéo dài h n m t tháng ch a phân th ng b i. Nguyên văn 4 câu th :

Nam qu c s n hà Nam đ c
Ti t nhiên đ nh ph n t i Thiên th .
Nh hà ngh ch l lai xâm ph m
Nh đ ng hành khan th b i h .
Lý Thò ng Kì t (1019-1105)

L i th đã khi n quân Nam b ng b ng hùng khí, cùng lúc y cũng khi n quân B c táng đ m kinh h n. Gi c nao núng không còn mu n đánh, b ch y, quân ta toàn th ng, đu i gi c kh i lãnh th , và t đó Đ i Vi t không còn tri u c ng vua T ng n a.

Đ i sau coi 4 câu th trên là b n tuyên ngôn ch quy n c a Vi t Nam mà không c n đ a trên

Hùng khí phò ng Nam qua th Lý Thò ng Kì t

Tác Giả: Viên Linh

Thứ Hai, 04 Tháng 7 Năm 2011 21:14

---

các đi u kho n chính tr , kinh t , quy n l i, mà v a “thu c v đi u kì n thiên nhiên (Nam qu c s n hà), v a thu c v siêu nhiên (Thiên th đ nh ph n), qu là quan ni m thu c v nhân b n toàn đi n có khuynh h ng tâm linh tôn giáo h n là duy v t hay duy tâm nh các ch nghĩa dân t c ngày nay.” (Ng Đă ng Th c, LSTTVN, q.3.)

Cũng t nhà Lý, n c Vi t đ i qu c hi u thành Đ i Vi t, tr c đó đã đ i c kinh đô và tên kinh đô là Thăng Long. T i Thăng Long, m t đ i h c đ u tiên c a qu c gia g i là Qu c T Giám đ c thành l p. Đó là m t n c Vi t Nam đ c l p toàn đi n v i B c ph ng. Thánh hi n nhi u, t ng sĩ gi i, ng i dân tr ng tín nghĩa, xã h i văn hóa n đ nh trong cu c s ng tam giáo đ ng nguyên đã khi n Vi t Nam tr nên m t n c duy nh t ph ng Nam ch n đ ng quân xâm l c ph ng B c. L ch s c còn ghi nguyên soái Lý Thò ng Kì t còn kéo quân qua đánh T u, chi m Châu Ung, Châu Liêm, đi đ n đầu truy n bá rao gi ng đ i cáo k t i T u tàn ác đ n đ y.

Lý Thò ng Kì t (1009-1105) h Nguy n, (h Lý là do vua yêu kính mà t ng cho h vua), quê Ph ng Thái Hòa, Thăng Long; cha là An Ng , Lang t ng trong tri u. Lúc 13 tu i, cha m t, ng i chú h tên là T Đ c h i chí h ng, ông nói s nguy n c a ông là mu n tr thành m t t ng tài, “xông pha v n đ m đ l p công, l y n phong h u, làm v vang dòng gi ng.” Năm ông 18, ông đ c sung vào ch c K mã Hi u úy. Đ i Lý Thánh Tông, t 1054, ông đ c phong ch c c c l n, là Kì m hi u Thái b o, r i đi đ p lo n phía Tây, vùng Thanh Ngh , “bình đ c 5 châu, 6 huy n, 3 ngu n, 24 đ ng.” (Theo sách Lý Thò ng Kì t c a Hoàng Xuân Hãn). Sau đó lên ch c Dũng võ uy Th ng công, nh m t đ i t ng, đ c vua ban Ti t Vi t (có quy n sinh sát tr c, báo cho vua sau.) R i lên Ph qu c Thái úy, Thiên t nghĩa đ (em k t nghĩa c a vua). Khi nghe tin nhà T ng bên T u có ý nhòm ngó Đ i Vi t, ông tâu v i vua Lý Nhân Tông, v a lên ngô: “Ng i ch quân đ ch đ n, chi b ng đánh tr c.” Vua y l i tâu, LTK th ng lĩnh ba quân kéo qua đánh phá ba châu Ung, Khâm, và châu Liêm. Đi đ n đầu, ông ra đ i cáo (g i là L B) k t t i t t ng nhà T ng là V ng An Th ch bách h i dân T u, ông vâng l nh vua Nam qua c u nhân dân T u đang b kh i vì chính s V ng An Th ch quá tàn ác. L b c a LTK k t t i V ng An Th ch đã bày ra “tân pháp,” kh ng ch xã h i b ng các k ho ch “Thanh miêu,” “m đ ch” và quân thâu.” T i châu Ung thái thú Tô Giám ch ng c 40 ngày m i ch u thua, hôm y là 1 tháng 3, 1076. Y nh c nh phát cu ng, gi t ch t 36 gia nhân r i t t ch t. Quân Nam vào thành, gi t h i không n ng tay. T ng s chép: “Quân Lý x p đ u ng i thành đ ng, m i đ ng 100 đ u, có 580 đ ng, v y là 5 v n 8 ngàn ng i b gi t.” (Theo NĐT, sđd, quy n 3.) E r ng S T ng nói quá. “Trong tr n đánh 3 châu, ta gi t và b t ng i ba châu Ung, Khâm, Liêm đ ch ng 10 v n.” (Vi t S L c, Tr n Qu c V ng đ ch và chú gi i, nxb Văn S Đ a, Hà N i - trích l i c a Nguy n Đă ng Th c.)

V ng An Th ch n i gi n, phong Tri u Tri t, Quách Qu hai t ng v i đ i binh, liên k t v i hai n c sau l ng ta là Chiêm Thành, Chân L p, cùng ti n đánh Đ i Vi t. Lý Thò ng Kì t đem quân dàn tr n vùng sông Nh Nguy t, đánh nhau h n m t tháng không phân th ng b i. M t đêm, LTK cho quân sĩ vào đ n Tr ng H ng Tr ng Hát, dùng loa ngâm b n câu th g i h n n c, l i ra v nh l i c a thiên th n v ng xu ng đ u gi c, nh đã k bên trên.

Trong th i Hán h c th nh tr , các nhà Nho c a các tri u đ i tr c ít đ a bài th này vào các sách văn h c, có th vì Lý Thò ng Kì t không ph i là m t nhà Nho; ông là con nhà Ph t. Các Thi tuy n Vi t Nam c a Ngô T t T (Văn h c đ i Lý); Tr n Tr ng Kim (Vi t thi), Bùi K (Qu c văn c th), Tr n Trung Viên, H Chu, (Văn Đàn B o Giám),... không th y có bài th này! Th

Hùng khí phò ng Nam qua th Lý Thò ng Ki t

Tác Giả: Viên Linh

Thứ Hai, 04 Tháng 7 Năm 2011 21:14

---

mà bài th đã đ c Lý T Xuyên đ a vào Vi t Đ i n U Linh T p t năm 1329 trong truy n Trò ng H ng và Trò ng Hát!

H c gi Nguy n Đ ng Th c còn vi t v bài th : “Đây là c m t ý th c qu c gia dân t c toát y u vào m y y u t c b n thi t th c trong đó bi u l m t quan ni m dân t c có tính cách tôn giáo linh thiêng thu c v tâm linh th n bí. Sách Vi t Đ i n U Linh sau khi k l i chính th n nhân đã đ c bài th trên, có chép ti p: ‘Đang đêm nghe ti ng vang trong đ n đ c bài th y quân ta đ u ph n kh i. Quân T ng s táng đ m, không đánh đã tan.’” (sđd, trang 114)

“Nh th là Thò ng Ki t gi i quy t xong v n đ Qu c th Đ i Vi t đ i v i th l c phò ng B c r i v y. Không nh ng ông đã phá đ c m u đ qu c c a T u mu n đô h l i n c Giao Ch ,... ông còn bi u đ ng c m t cu c chi n th ng gi a hai ý th c h : ý th c h tâm linh dân t c c a nhân dân Vi t Nam ch ng v i ý th c h xã h i kh ng ch c a ch nghĩa kinh t chính tr c a V ng An Th ch...” “T đây ng i T u không dám coi thò ng chúng ta.” (Ngô Th i Sĩ, Vi t S Tiêu Án)

Tinh th n đ c l p t đ i Lý, qua đ i Tr n, Lê, đã khi n Vi t Nam là n c duy nh t trong các n c Bách Vi t t phía Nam sông Đ ng T không b H án hóa. M t ng i Nh t t ng tuyên đ ng hùng khí phò ng Nam c a Vi t Nam tr c c ng i T u, trong câu chuy n h c gi Hoàng Văn Chí k l i sau đây: “Sau cu c cách m ng Tân H i (1911) và sau khi nh ng ch c t ng th ng cho Viên Th Kh i, ông Tôn Văn sang vi ng Nh t B n,... đ c ông Khuy n Đ ng Ngh đ ng tr ng Qu c Dân Đ ng Nh t th ti c kho n đ i. Nhân đ c h i v chuy n đi Hà N i, ông Tôn Văn đ p: “Ng i Vi t Nam v n nô l căn tính... Dân t c y không có t ng lai.” Ông Khuy n Đ ng Ngh không đ ng ý, nói r ng: “Xét trong l ch s thì trong s Bách Vi t, ch c Vi t Nam không b H án hóa.” Ông Tôn Văn không nói gì n a. (Hoàng Văn Chí, T th c dân đ n c ng s n.)

Bài th c a Lý Thò ng Ki t, và tinh th n dân t c Vi t kh i t l ch s Nhà Lý, chính là kh i đ u m t hùng khí phò ng Nam tr c gi c phò ng B c. Không bao gi h n lúc này, chúng ta c n ôn l i nh ng trang “S thi Chính khí” c a dân t c đ kh i l i dòng máu anh hùng qu t c ng đ ng sa đ a vào vào m t đ i t i t m có th là t i t ch a t ng th y hi n nay.